

Teksti: Kaisa Nissi
Kuvat: Heikki Vihemäki

Luhanka

tuli vanhaksi

No niin. Ensimmäinen ennakkoluulo on kumottu. Kylä ei ole autio ja tyhjä. On vasta aamu ja kirkonkylällä kuhi-see. Toyota kääntyy kohti Joutsaa ja Volkswagen kaartaa Salen pihaan. Autoja on parkkipaikalla nopeasti laskettuna parikymmentä. Vanhus laskee kirkonmäkeä alas rullakelkalla. Mummot ovat selvästi liikkeellä aamuisin.

Kuntaliiton tutkimuksen mukaan kuudenkymmenen kilometrin päässä Jyväskylästä sijaitseva Luhanka on Suomen ikääntynein kunta. Kuntalaisista 33,8 prosenttia on 65 vuotta täyttäneitä, kun koko maan keskiarvo on 16 prosenttia. Vakituksia asukkaita on kunnassa on 881, joten kauhuskenaariot Suomea uhkaavasta eläkepommista voi nähdä täällä pienoiskoossa. Toisaalta taas kylällä on aivan oma kaurismäkeläinen henkensä.

”Tämähän on kuin pieni gallialainen kylä, jossa ei pelätä mitään muuta kuin että taivas putoaa niskaan”, **Pirkko Ohvo**, 57, nauraa.

”Kesällä asukkaita tulee ainakin puolet lisää ja silloin on vilskettä.”

Vaan syksyn tullen on hiljaista.

”Nuoret menevät lukioon Sysmään tai Joutsaan, ja pärjäävät siellä ihan hyvinkin, mutta muuttavat sitten pois, kun työtä ei ole. Teollisuutta ei ole, eikä työtilaisuuksia”, Ohvo puntaroi.

Myös Ohvon omat lapset ovat muuttamassa.

”He valittavat että ei täällä oo mitään, mutta minusta täältä ei puutu mitään.”

Ohvo itse on eläkkeellä. Aika Luhangassa kuluu kahdesti päivässä lenkillä käyden. Jyväskylään lähdetään jos on erityistarvetta, mutta kaikki peruspalvelut ovat lähellä.

Anniskeluravintola Uppotukki on maanantaina ja tiistaina suljettu. Lauantaina meno jatkuu aamukahteen. Karhun kuvat koristavat ikkunaa ja muovituolit ovat yhtä kuluneita kuin niin monilla terasseilla ympäri Suomea. Tyhjiä pöytiä on tiheässä.

Ilmeisesti asiakkaita riittää ikääntyvistä, sillä nuoret ovat täällä häviävä osa. Alle 15-vuotiaita Luhangassa on noin kymmenen prosenttia. Viereisessä kuppilassa isä esittelee pöydässä kaksi tytärtään, jotka pian kuitenkin kiirehtivät autolle ja kohti Jyväskylää. Vanhat miehet jatkavat jutteluun. He miettivät, mikä Luhangassa on parasta.

”No kaunistahan tääl kyllä on. Vettä riittää.”

Etsimme pankkiautomaattia – turhaan. Osuuspankin konttori kököttää keskellä kylää.

Kassalta saa rahaa jos käteiseen on tarvis. Nyt pankki on tosin suljettu.

”Nythän tää on hiljanen. Kesällä asukkaita on, no, puolet lisää.”

Kaarle Keisanen valittelee, ettei bussiyhteyksiä Jyväskylään päin oikein kulje enää. Myös Keisanen muutti Luhankaan, kun eläkepäivät lähestyivät. Kutsumusta kaupunkiin ei enää ole, ja huonot kulkuyhteydet vaikeuttavat yhteydenpitoa entisestään. Laivalaiturissa on järvipelastuksen vene valmiina apuun, muuten Päijänteellä ei näy liikettä. Vanhainkodin pihasa vanha mies potkaisee vauhtia potkukelkkaansa. Lähikauppa ei ole kaukana.

Luhangan ikääntyneistä suurin osa asuu kotona ja on vielä varsin hyväkuntoisia, mutta muutaman vuoden päästä tilanne voi olla toinen, ja silloin vanhainkodille tulee todellista tarvetta. Luhankalaiset tuntuvat kuitenkin sopeutuneen hyvin. Kunnan tilannetta on hämästeltä ennenkin.

”Kerran yks lehti Jyväskylästä oli tekemässä juttua. Kerroin, että tuolla rannassa mulla on hieno puuvene. Ne sitten menivät ja ottivat kuvan mutta väärästä, uudesta lasikuituvenestä, kun eivät tunnistanee”, Keisanen naurahtaa.

Kunnantalon ilmoitustaululla on myytävänä veneitä, Terhi 415 R ja Yamaha 20 yhteensä 3500 euroa. Kalastus on täällä suosittu harrastus. Kuten myös lenkkeily, metsästys ja lukeminen. Kirjastonhoitaja **Satu Suoranta** kertoo, että suosituimmat kirjat ovat **Hietamiestä, Päätaloa** ja **Catherine Cooksonia**.

”Vanhukset ovat kovia lukemaan niin kauan kuin näkö toimii. Myös romanttiset kirjat ovat suosittuja.”

Luhangan keskustasta noin kymmenen kilometrin päässä on Tammijärven kylä.

Kirkonkylää aktiivisemmalla Tammijärvellä on yksi etu puolellaan. Se sijaitsee ison tien varrella matkalla Korpilahdelta Joutsaan. **Hannu Heinonen** on saapunut paikalle Saksasta, missä vietetään lomapäivää muurin murtumisen muistoksi.

”Tää on maailman paras paikkakunta! Minä oon lapsuuteni viettänyt täällä Luhangassa, ja kun oon kohta jäämässä eläkkeelle, niin mä luultavasti haluan muuttaa tänne takasin. Koskaan en unohda sitä että ku kerran tulin tänne – täällä asuu paljon Heinosa – niin kätetelin sitten yhtä miestä ni se sanoi että Heinonen päivää, minä siihen että voi helvetti,

Heinonen minäkin. Se siihen että ei täällä muuta ookkaan kuin hyttysiä ja Heinosa.”

Kahvila-ravintola Etapista saa Luhangan parhaat pullat. Kahvi on keitetty pannussa ja se maistuu juuri niin hyvältä. **Orvokki Kakko** hämmentää puurokattilaa keittiössä, kun isäntämiehet juovat aamupäivän oluitaan loppuun. Korpilahden puolella asuva Kakko on pyörittänyt ravintolaansa 18 vuotta ja tuntee alueen hyvin.

Kesäasukkaista suuri osa on vuosittain paikkakunnalle palaavia, monet tunnetaan kuten oman pitäjän väki. Syksyn tullen kirkonkylä on hiljennyt ja myös Kakko on todistanut, kuinka väki vähenee.

”Ei ole työpaikkoja, ei mitään. Yhden kahden hengen juttuja korkeintaan. Ne jotka lähtevät kouluun jäävät sille tielleen, ei monikaan enää takaisin palaa.”

Yksi kesäasukas istuu edelleen Etapissa. Päivän kalansaalio on ollut huono. Lauri Peltonen seuraa, kun hirviporukka esittelee kuvia viikonloppuna kaadetuista eläimistä ja vertailee kameraansa kuvaajan kanssa. **Risto Rinne** ja **Vesa Tasanen** metsästävät vain harrastuksen vuoksi.

”Eläkeläinenhän minä vaan oon.”

”Älä viitti, ison talon isäntä”, Kakko sanalle takaisin.

”No mutta eläkeläinen kumminkin.”

Eläkeläinen – kuten yli kolmekymmentä prosenttia kunnan asukkaista. Luhankalaisten elinkeinoja ovat muun muassa maa- ja metsätalous, maanrakennus- ja metsäkoneurakointi ja paikalliset palveluelinkeinot. Käsiyöläisyys ja käden taidot ovat luhankalaista erityisosaamista.

Useat kulkevat töissä muualla, mutta vastakkaisiakin tapauksia on. Klemetilän koulussa opettava **Sari Granroth-Nalkki** ajaa paikkakunnalle Muuramesta saakka. Seitsemäntoista oppilaan koulussa käy kuhina kuten missä tahansa alasteella. Koulun jälkeen syödään ja tehdään läksyt.

”No mä en kyl tee läksyjä”, poika huutaa.

Kahden opettajan oppi on mennyt perille. Taikataikinasta syntyy kirveitä ja miekkoja, joku tyttö kertoo syöneensä sitä kilokaupalla. Yhteiskourosassa lapset vakuuttavat, että Luhangassa on tosi kiva asua. Vielä.

Toivotaan, että vuodet ennen vanhuutta oli-

Valttina maaseudun rauha

MILLÄ SUOMEN vanhusvoittoisinta kuntaa voisi markkinoida uusille asukkaille? Luhangan johtoportaan on avattu silmät ja huomattu, ettei Päijänteen maisemia löydy joka kylästä.

”Suurin vahvuutemme on sijainti Päijänteen rannalla. Olemme luonnonkaunis kunta”, Luhangan kunnanjohtaja **Reijo Urtti** toteaa.

Kunta on pyrkinyt muuttamaan maisemia verotuloiksi ostamalla rantatontteja ja myymällä niitä eteläsuomalaisille. Kysyntää on ollut sen verran, että parhailaankin on vireillä suuri tonttikauppa kirkonkylän tuntumasta, Päijänteen rannalta.

”Aina Helsingin seudulta löytyy niitäkin, jotka haluavat maaseudun rauhaan asumaan”, Urtti tietää.

Rauhaa Luhangasta totisesti löytyy. Väki kunnassa vähenee jatkuvasti, koska syntyvyys on kuolleisuutta huomattavasti pienempi. Muuttotappiota ei kuitenkaan juuri ole, eikä kunnan taloudessa ole akuuttia ahdinkoa.

”Talous on ikärakenteen vuoksi tiukka ja haavoittuva, mutta silti olennaisesti parempi kuin monella muulla Keski-Suomen kunnalla”, Urtti kertoo.

Mikko Mattlar
jylkkari@jyy.fi

Herttainen pikkukunta

14-VUOTIAS Hertta Kuusinen muutti äitinsä kanssa Luhangasta Jyväskylään vuonna 1918. Myöhemmin tie vei Moskovaa kautta Helsinkiin ja Suomen politiikan historiaan. Kuusiset eivät todellakaan ole ainoita Luhangasta lähteneitä, niin vähäväkiseksi kotikuntani rajanaapuri on käynyt.

Aikoinaan kotikyläni miehet kävivät luhankalaisten kanssa kettingeillä vahvistettuja kylätappeluja, joissa tiedän ihmishenkiäkin menetetyn. Nyt Luhangan nuorten lukumäärä ei riitä kovin suurten joukkojen kasaamiseen, joten tämäkin perinne on katkennut. Tammijärvellä oli kaksi kauppa ja baari vielä 1990-luvulla, nyt ei niistä enää mitään.

Rocklehti Rumban edesmennyt päätoimittaja Rami Kuusinen oli myös syntyisin Luhangasta. Paikkakunnan rockelämää pääsin maistamaan keväällä 1996, kun olin katsomassa Popedaa Tammijärven nuorisoseurantalolla. Kyseessä todennäköisesti oli kerran elämässä tuleva tilaisuus, sillä edes Popeda ei ole pysähtynyt enää Luhangassa – isommista bändeistä puhumattakaan.

Alakulosta tai alistumisesta omaan pienuuteen ei luhankalaisia voi kuitenkaan syyttää. Siitä olkoon osoitukseksi esimerkiksi jokakesäiset Luhangan vahvin mies -kisat. Onneksi Luhangan miehet purkavat nykyään tarmonsia hiekkasäkkeihin ja traktorinrenkaisiin.

Mikko Mattlar